

Et par kvinder var ved at hjælpe hende med det første trin af hendes forberedelser til natten. Med rutinerede hænder fastnede de i fællesskab baner af opklippede uldundertrøjer rundt om hendes torso. Langsomt fik gammekonkroppen fyld. Uldstrimlerne fjente sikkert til at erstatte en velnerret, moden kvindes polster af kød og fedt. Da arbejdet var tilendebragt kom turen til den franske silke-bh, i hvis skåle hun behændigt proppede sammenrullede lommetørklæder.

Da hendes påklædning var fuldført og kvinderne havde trukket sig tilbage, lå hun viklet ind i bandager som en mumie, panden var dækket af den røde, plettede klud. Gønteren stak lige op i vejret. Åbenbart var hun faldet i søvn.

Mens jeg sad under den dødsige vægelampe i hospitalsstruenes stribed, der udelukkede muligheden af et raslende ugeblad eller strikkespindes stiftfærdige klirren og syntes at indeslutte alle de foregående øjeblikke, blev jeg grebet af en besynderlig følelse. Det forekom mig, så absurd det end lyder, at den dødsmærkede benrad henne i sygesengen stod selve livskilden nærmere end jeg. Ja end alle vi, hendes tilskuere, gjorde – vi, der havde suget kraft af hendes kapricer.

Tanken ramte mig med ubehag. Den fik hele værelset til at svinge. Det var som om jeg havde halset af sted for at nå frem i tide til en fest, der ikke behøvede mig. Jeg skævede, rastløs og utilfreds, hen til den svulmende tøjdyng i sengen.

Hun sov ikke. I den dybtroede skygge under tørklædet var øjenlågene sænkede. Hun legede, affåbalt smilende, med sine hænder. Nu var hun, så at sige, privatperson ...

Jeg ville, mærkede jeg, gøre en del for at undgå at møde hendes blik, når hun før eller senere hævdede det. Jeg havde kendt fru Tabarani og ignoreret hende lige så længe, som jeg havde boet i byen. Men nu forekom det mig med ét overordentlig vigtigt at vinde tid. Tid til at forstå det oprin, jeg havde overværet – forstå arten af hendes indsigt. Hun havde blottet sig uden at vække medlidenhed. Og så havde hun vist os noget – havde inviteret os ind i sig selv og havde ladet os løbe spidsrod gennem den distance, hun selv havde tilbagelagt. Vi havde følt os trygge ved vores biroller – og uden at vi havde mærket

det, havde hun tvunget os til at forkaste enhver forestilling om, at der fandtes et fast fundament.

Jeg frygtede for den lange vågenat, hvor hun ville give sig til at tale almindeligt. Det ville være som at skulle udruste sig til en kamp, man håber aldrig skal finde sted. Selvom man inderst inde godt ved, at denne kamp har været der hele tiden, er uden ophør og uden begyndelse – man har bare ikke orket at se den.

Til gengæld ville hun sikkert være underholdende – det var den kvinde jo altid. Hvad hun end foretog sig, så virkede det lige i øjeblikket, som om hun gjorde det på skrømt. Med det ene formål at holde os kedsomhedens svøbe fra livet.

Det er måske ikke så værst at kunne det. Sorgen er en nobel modstander, svær at løbe træt og når den hjem søger os, må vi beværte den med opfindsomhed.

Pia Juul

Den uudholdelige danske sang

Anton Jonassens tunge hjerte var blevet for tungt, og han skrev:

Mine kære børn! Hvad gør jeg nu? Jers mor er borte, og det var jo hende, der selv skulle fortælle historien.

I kender de billeder der findes af Vita som ung. Jeg havde dem fremme i nat, jeg kunne ikke sove. Engang var jeg meget optaget af at drømme mig til, hvem hun var, og hvor hun var født, men det ebbede ud. Som vi så ofte har fortalt, fandt jeg hende liggende på hovedbanen i underkjole og frakke. I favnen holdt hun en kuffert. Hun kunne ingenting huske, sagde hun, og det kom hun aldrig til. Så vidt jeg da ved. Og det blev det særlige ved hendes og min historie og vores kærlighed, at for hende begyndte alt i det øjeblik, hun stødte på mig.

Jeg havde allerede rejst meget dengang, og dengang foregik det med tog. Jeg ankom fra Hamborg, og hun lå oven for trappen. Folk gik forbi hende, en enkelt skrævede over hende. Hun sov, men hun vågnede så snart jeg bøjede mig over hende. Hendes lyse hår skjulte

ansigret, men hun satte sig op og stirrede på mig med mørkeblå øjne og sagde:

"Endelig."

"Endelig hvad?" sagde jeg.

"Endelig kom der nogen," sagde hun.

"Er De syg, frøken?"

"Nej."

"Kan jeg hjælpe Dem?"

"Ja."

Men hvis hun ikke var syg var hun i hvert fald afmagret. Jeg måtte støtse hende og hjælpe hende til rette i taxaen. Jeg tog hende med hjem.

"Sidders De godt, kan De se noget derfra?" spurgte jeg.

"Jeg har aldrig siddet bedre," sagde hun, og det kunne hun jo sagtens sige.

Der sad et mærke på hendes kuffert. Østen for, stod der, og resten var revet af. Hun var som et fnug. Hendes hænder var fnuglette, når de strejfedes mig, og det var desværre det eneste de gjorde. Vi giffede os, fordi vi var vilde med hinanden, og vi sov i samme seng, men hver nat faldt jeg i en dødlignende søvn, og når jeg vågnede næste morgen var hun oppe. Alligevel var jeg ikke bange for, at hun skulle være mig utro, når jeg tog ud på mine rejser. Hun ville ikke med, hun ville ikke forlade landet, ikke engang stå med et ben i Danmark og et i Tyskland, som vi alle sammen skulle prøve en sommer. Over grænserne ville hun ikke og kom hun ikke. Hver gang hun blev gravid, vidste hun det på forhånd og ringede til mig, uanset hvor jeg var i verden. "Nu må du lige hjem at vende," sagde hun. Og så gjorde jeg så meget færdigt jeg kunne og skyndte mig hjem. Hun blev altid lykkelig for at se mig og vimsede rundt i huset med skinnende øjne. Hun elskede at være med barn, og hun elskede at have jer omkring sig. Jeg ved ikke, hvem jeres far er, men jeg ved, at hun aldrig var mig utro, og jeg ved at hun holdt af mig mere end af nogen anden. Når jeg skulle hjem at vende var det simpelt hen fordi vi ikke kunne have, at naboerne gik og talte på fingrene og skulle blive forargede. Det skulle se ud som om jeg var jeres far. Og det har jeg jo også været. Det er jeg. Hun var allerede gravid når jeg kom hjem. En overgang fik jeg den utrolige tanke, at jeg måske var jeres far, og at jeg

bare ikke kunne huske, jeg havde avlet jer. For somme tider hørte jeg hende mumle noget lige før jeg faldt i søvn. "Dyr om dagen, menneske om natten ..." Andre gange sagde hun: "Menneske om dagen, dyr om natten." Så troede jeg hun talte om mig. Men jeg blev klogere, og I er ikke undfanget ved Helligånden, vær vis på det. For jeg opdagede, hvordan det gik til, selv om jeg vil få svært ved at forklare det. Jeg ved det bare. Det er desværre ikke så nemt at sige det til jer, og måske burde jeg ikke, for jeg fortalte ikke engang Vita, at jeg havde fundet ud af, hvordan det hang sammen.

Den kuffert var tung som om den var fuld af mursten. Jeg kunne faktisk ikke løfte den. Men hun kunne. Så lille og spinkel hun var, men den kuffert kunne hun svinge med i luften, som om den var tom. Og den var tom. Een gang sneg jeg mig til at åbne den. Den lå under vores seng fra den første dag, og jeg kunne næsten ikke få den hevet ud på gulvet, men da jeg åbnede den var den bare tom. Hun var den eneste der måtte røre den kuffert, og hun ville aldrig høre tale om at have den andre steder end dér under sengen. Det vil sige, jeg foreslog een eneste gang at få den sat op på loftet, men da blev hun så vred og græd samtidig så voldsomt, at jeg aldrig vovede at foreslå det igen, endsige omtale kufferten.

Hun talte dansk da vi mødtes, et smukt og rent og dejligt dansk uden spor af noget fremmed. Hun talte det for korrekt til at det kunne være hendes modersmål. Men hun kunne ikke andre sprog og ville ingen lære.

Jeg ved det godt, hun var uudholdelig. Men der er ting I må huske om jeres mor, også alt det uudholdelige. I var hendes stolthed, og næstefter jer gik hun mest op i, at hun var dansker. Vi kan ikke vide, om hun virkelig var det, men selv om jeg tvivler på hun var det, må vi love hinanden at gøre som hun ønskede. For fremtiden altid at sige: "min danske mor", "min danske hustru". Jeg ved godt det er uudholdeligt, men det er det mindste vi kan gøre. I må huske på hendes stemme, hvordan den lød når hun gik ude i haven og sang: "Den danske sang er en ung, blond pige ..." og blev ved at gentage strofen, indtil vi havde bemærket, at hvis nogen var den danske sang, så var det hende. Ung og blond, den danske sang. Der var ingen af os der kunne holde det ud. Men det er overstrået nu. Hun er

død. Hun skal ikke længere hive jer ud af fjere og om morgenen for at få jer med ud, når hun hejste flaget. Og selv om I er lettede nu, over at det er forbi, så kommer I til at savne det. Ikke mindst, når jeg nu fortæller jer, hvorfor jeg holdt af hende.

Vi havde hende hos os, men hun tilhørte – en anden, måske et helt andet folk, et andet land, som hun holdt hemmeligt. Hemmelighedsfulde folk må man elske, det kan ikke være anderledes. Der var meget der var hemmeligt, hendes oprindelse, hendes slægt – og i hvert fald var jeres kødelige far hemmelig. Det er fra ham I har jeres ludende rygge, det er fra ham I har den vane altid at krybe op i stole og sofaer med benene inde under jer og kroppen forover.

Jeg ved godt, at I var ved at skringe, fordi hun altid kun talte om at hun var dansker, og hun var mor, og hele det register af børnesange og folkeviser hun diskede op med ved enhver lejlighed kunne drive selv en højskolelærer til vanvid. Men jeg siger jer, det dækkede for noget andet. Jeg var også træet af hende, lige til den nat jeg fandt ud af, at hun bar på en hemmelighed, og jeg hjalp med til at bevare den, uden at jeg nogensinde fortalte hende jeg kendte til den.

Jeg kom for tidligt hjem fra en rejse engang mens I var små. Jeg skulle komme om morgenen, men jeg var færdig og tog et tidligere fly, forvissat om, at hun ville blive ellevild af glæde, når jeg dukkede uventet op midt om natten. Men det blev første og sidste gang jeg lavede det nummer.

Da taxaen holdt foran huset, troede jeg der var sket en ulykke. Der var lys i alle vinduer, selv om klokken var to om natten, og hun altid sov klokken elleve. Vinduerne stod åbne, og hoveddøren var ikke låst. Hele huset stønnede. Jeg løb ned ad gangen og så ind i jeres værelser, hvor I lå i hver jeres seng og sov trygt og tungt, som om der ingenting var hændt – I må jo have været vant til det. På vejen gennem huset mod soveværelset, hvor lydene kom fra, nåede jeg at tænke på røveriet og overfald og voldtrægt, – og mord, for netop som jeg nåede døren ind til soveværelset lød der et skrig, som måtte komme fra jeres mor, skønt guderne skal vide jeg aldrig før eller siden har hørt en lignende lyd fra hendes kyske mund. Jeg skulle til at kaste mig henover sengen og skille arme og ben fra hinanden og finde min hustru og redde hende, da det hele ordnede sig selv. Den sorte kuffert stod ved siden af sengen med låget slået op, og i

samme øjeblik jeg råbte hendes navn, drejede manden hovedet og så på mig. Jeg nåede ikke at sige noget og ikke at se andet end hans faste, blå blik, så forsvandt hans kridhvide krop ned i kufferten, og låget smækkede i ned over ham. Det var, naturligvis, jeres far. En kridhvid mand i en kuffert. Og jeres yndige, kyske, danske mor, hun sov. Det ene øjeblik skreg og stønnede hun, og i det næste sov hun sødt. Hun så mig ikke.

Jeg ved ikke, om han forsvandt efter den aften. Jeg kiggede i kufferten, men den var naturligvis tom. Ni måneder efter kom den yngste af jer til verden. Jeg tog ind til byen og blev der om natten, og ankom næste morgen til huset, som det først havde været meningen. Jeg var måske en smule rystet, men ikke særlig chokeret, og jalousi har aldrig kunnet plage mig. Det var jo min kone, og efter den nat var hun en langt mere interessant kone.

Hvad angår kufferten står den under sengen endnu. I må finde ud af, hvad I vil gøre med den. Jeg vil i hvert fald ikke eje den; den kan ikke blive stående, og den tilhører jer.

Det er jeres far, og desuden kan jeg, som sagt, ikke løfte ham.

Harald Voetmann Christiansen

En dag vender du tilbage

En dag vender du tilbage. Luften bliver nødt til at dirre af det. Hvordan vil et væsen som glenten synge da, om ikke sødtere? Hvordan synger glenten nu, om ikke mindre sødt, eller ud over, mener jeg, hvordan synger glenten i det hele taget ud over mindre sødt nu og sødere den dag du vælger at vende tilbage?

Luften ved, at du en dag vender tilbage. Det står skrevet i luftens og månens og bladenes kalender, og de glæder sig næppe til det; sikke en anstrengelse således at dirre og gløde og symbolisere kærlighedens forfald og genoplomstring. Vi er verdens øjne, og den endte med at føle sig træsk og pudret igennem os.

– Jeg føler mig træsk og pudret idag, sagde glenten. – Lad mig være for nuværende.